

בס"ד. י"א ניסן (מאמר א), ה'תשכ"ב

(הנחה בלתי מוגה)

וידבר הוי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו¹, וידוע הדיוק בדרושי חסידות² בכפל הלשון שבפסוק זה, אחרי מות גו' וימותו, דכיון שכבר אמר אחרי מות, למה חוזר וכופל עוה"פ וימותו. גם צריך להבין בנוגע לסיבת מיתתם, שמצינו בזה במדרש³ כמה דעות (ואלו ואלו דברי אלקים חיים⁴), שנכנסו לפני ולפנים, שתויי יין נכנסו, מחוסרי בגדים נכנסו, לא הי' להם בנים, לא נשאו נשים. וכל ענינים אלה לא נתפרשו בכתוב, אלא רק נרמזו בכפל הלשון (אחרי מות גו') וימותו. ומזה משמע שבהענין דבקרבכם לפני הוי' (שבגלל זה) וימותו ישנם כמה פרטים, ואעפ"כ נחשבים כולם לחטא אחד. וצריך להבין טעם הדבר. וביותר צריך להבין בכללות הענין דמיתת שני בני אהרן, שעל זה אמר משה לאהרן הוא אשר דבר ה' לאמר בקרובי אקדש ועל פני כל העם אכבד⁵, א"ל משה לאהרן יודע הייתי שיתקדש הבית במיודעיו של מקום והייתי סבור או בי או בך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך⁶. וכיון שעל זה נאמר בקרובי אקדש, איך אפשר לומר שהי' זה ענין בלתי רצוי.

והנה כללות עבודת האדם צריכה להיות באופן דבקרבכם לפני הוי', שזהו"ע התשוקה והרצוא לעלות למעלה, וכמו בספירת המלכות (שנקראת כנסת ישראל, מקור נשמות ישראל⁷) שנהורא תתאה קארי תדיר לנהורא עילאה ולא שכיך⁸, היינו⁹, שעומדת תמיד בתנועה של תשוקה וצמאון לנהורא עילאה, ובאופן דלא שכיך, שהו"ע הרצוא לעלות למעלה בעילוי אחר עילוי, שלכן, בכל דרגא ומקום שמגעת שם ה"ז

-
1) אחרי טז, א.	6) פרש"י שמיני עה"פ — מתו"כ שם.
2) רד"ה וידבר גו' אחרי מות תרמ"ט	7) ויק"ר פ"ב, ב.
3) יצא לאור בקונטרס בפ"ע י"א ניסן תשכ"ב.	8) ראה זח"ג עד, א. תניא פנ"ב (עב, ב).
4) ולאח"ז בסה"מ תרמ"ט ע' רלג). רד"ה הנ"ל	9) ובכ"מ.
5) תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקס).	8) ראה זהר ח"ב קמ, א. ח"א קעח, ב. עז,
6) ויק"ר פ"כ, ט.	9) פו, ב.
7) עירובין יג, ב. וש"נ.	8) ראה סה"מ תרמ"ט שם ע' רנז. ועוד.
8) שמיני יו"ד, ג.	

עדיין באופן דלא שכיך. וכמו כן צ"ל כללות עבודת האדם באופן של רצוא לעלות למעלה, שזוהו"ע רוח האדם העולה היא למעלה¹⁰. אמנם, כיון שמלבד נפש האלקית, נפש השנית בישראל¹¹, יש גם נפש הבהמית, הגוף וחלקו בעולם, לכן צ"ל עבודת האדם באופן שלא תוהו בראה לשבת יצרה¹², היינו, שלאחרי הרצוא צ"ל גם שוב, לשבת יצרה, כדי לתקן את נפש הבהמית והגוף וחלקו בעולם¹³. ודוקא כזה הוא עיקר הרצון דלמעלה, שהרי נתאוה הקב"ה (לא לענין הרצוא, אלא) להיות לו ית' דירה בתחתונים¹⁴.

וענין זה (שלאחרי הרצוא צ"ל השוב) הוא כללות החילוק בין הרצוא דתהו להרצוא דתיקון. דהנה, גם בתיקון מוכרח להיות ענין הרצוא (כמבואר לעיל), וגם בתהו ישנו ענין הכלים, שבכללות הו"ע השוב. והחילוק ביניהם¹⁵, שבהרצוא דתהו לא נרגש שהתכלית הוא ענין שוב, וזוהי פעולת הרצוא דתיקון, שגם בהרצוא ישנו ענין השוב. וחילוק זה בענין הרצוא והשוב, ישנו גם בכל עולם ועולם, ועד להדרגא שלמעלה מעולמות. וכמו כן גם בנוגע להנשמה בהתלבשותה בגוף למטה, שצריך להיות אצלה ענין הרצוא באופן שיש בו גם ענין השוב.

ג) **וביאור** הענין, דהנה, איתא בזהר¹⁶ זכאי קשוט כל יומא מסתכלי בנפשייהו כאילו ההוא יומא מסתלקי מעלמא. ומבואר בהמאמר¹⁶ שהענין דכאילו מסתלקי מעלמא אינו ע"ד מס"נ בכח, שכל הכחות והחושים והגוף וכל עניניו הם על עמדם, אלא שמחליט בנפשו בהחלטה אמיתית שהוא מוכן ומזומן למסור נפשו לקדש שמו ית', כי, מעמד ומצב כזה אינו נקרא כאילו מסתלק (אתפטר) מעלמא, ואדרבה, בהיותו במעמד ומצב דמס"נ בכח ישנו קישור הנשמה בהגוף בתוקף גדול, עד כדי כך שהנשמה פועלת בכחות הגוף שגם הם יסכימו לענין המס"נ (אלא שהמס"נ היא בכח). ולכן מבאר שהענין דכאילו אתפטר הוא כמו ביצחק שנעקד ע"ג המזבח ופרחה נשמתו ממש¹⁷, ולא נשאר

(15) ח"א רכ, סע"א (בשינוי לשון קצת) — הובא בתו"א מקץ לא, א.
 (16) ד"ה אחרי מות תרמ"ט הנ"ל הערה 2 — שיצא לאור זה עתה (גרפס לאח"ז בסה"מ תרמ"ט ע' רנו).
 (17) ראה פרקי דר"א פל"א (קרוב לסופו).
 זח"א ס, א (תוספתא).

(10) קהלת ג, כא.
 (11) לשון אדה"ז בתניא רפ"ב.
 (12) ישע"י מה, יח.
 (13) תניא פל"ז (מח, ב).
 (14) ראה תנחומא בחוקותי ג. נשא טז.
 ב"ר ספ"ג. במדבר פ"ג, ו. תניא רפ"ו.
 ובכ"מ.

בגופו רק קיסטא דחיותא¹⁸ בלבד שיוכל לחזור נפשו אליו כשיחזירוהו לו. ועד"ז יוכל להיות בעבודה בהפשטת חומר חיי הגוף מצ"ע ורצונו עד דאתפטר ממש, וכמו ענין עליית הנשמה בצדיקים גדולים כמו הבעש"ט ז"ל כשהי' בעליית הנשמה הי' מופשט מכל חומר חיי גופו כמתעלף ממש. וזהו ענין דאתפטר מהאי עלמא, שהנפש הטבעית עולה ג"כ למעלה ואינו בגוף כלל, וכמו מת ממש. אלא שבזה אינה כמיתה ממש במה שיוכל לחזור נפשו אליו מפני שנשאר קיסטא דחיותא, וזהו דדמי לי' כאילו אתפטר. וכל זה הוא מצד בחינת היחידה שבנפש שדבוקה ממש במהות אלקות, וכאשר היחידה עולה למעלה יש בכחה להעלות כל חלקי הנפש הטבעית עד שלא ישאר רק רשימה כו'. ויש להוסיף, שענין זה שייך לא רק אצל יחידי סגולה, כמובן מזה שרבינו הזקן מביא (לא בספר התניא, אלא דוקא) בשולחנו הזהב ושולחנו הטהור בהלכות תפלה¹⁹ בנוגע לחסידים ואנשי מעשה שהיו מגיעים להתפשטות הגשמיות כו'. וענין זה שייך בכל אחד לפי מעמדו ומצבו, שהרי כל אחד אומר בק"ש (פעמיים בכל יום²⁰) ובכל מאדך²¹, שזוהי העבודה מצד בחינת היחידה כפי שפועלת עלי' בכל חלקי הנפש הטבעית כו', אלא שלאח"ז בא השוב. ומבאר בהמאמר²², שענין זה [שעם היותו בתנועה של עלי' ורצוא בתכלית, ועד לצדיקים גדולים שעבודתם היא באהבה בתענוגים, מ"מ, תהי' אצלו ההגבלה שבהכרח שישאר קיסטא דחיותא שמצד זה תחזור הנשמה (גם בחי' היחידה) ותבוא בגוף] אינו מצד החשבון, היינו, שמכוין את הרצוא להיות במדה והגבלה, ובמילא בא אח"כ השוב, שהרי אין זה הענין דבכל מאדך, אלא הרצוא הוא ללא הגבלות הכלי (וכן הוא בצדיק גדול ביותר שהרצוא הוא אפילו למעלה מהכלים שלו), ואעפ"כ הרצוא הוא באופן שנשאר קיסטא דחיותא, ולאח"ז בא השוב. וטעם הדבר, לפי שהרצוא אינו מצד הרצון שלו בלבד, ויתירה מזה, שאינו מצד הרצון שלו כלל, כי אם שכל רצונו הוא שיהי' כפי רצון העליון. וכפי שמבאר כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע בהשיחה השייכת להמאמר²³, שאין זה הרצון דאהרן, אותיות נראה²⁴, שזהו הרצון שלו, אלא כמו שהרצון

23) נדפסה בהוספה לד"ה אחרי מות תרמ"ט (הנ"ל הערה 2) — ולאח"ז בסה"מ תרמ"ט ע' תקסג (מאג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' תז).

24) ראה זח"ג קג, א. של"ה קעד, א. שכו, ב. תו"א פב, סע"ב. לקו"ת בהעלותך ל, סע"א.

18) ראה זח"א פג, א.
19) או"ח סצ"ח ס"א (וראה גם הל' ת"ת פ"ד ס"ה).
20) שו"ע אדה"ז או"ח רסנ"ח. וש"נ.
21) ואתחנן ו, ה.
22) סה"מ תרמ"ט ס"ע רנו ואילך.

הוא למעלה, כן הוא הרצוא שלו. וכיון שמצד הרצון דלמעלה לא תוהו בראה לשבת יצורה¹², הנה בדרך ממילא כביכול נעשה הרצוא שלו באופן שאח"כ תוכל הנשמה לחזור להגוף.

ד) **וזהו** ²⁵ ג"כ מה שאמרו רז"ל²⁶ ארבעה נכנסו לפרדס בן עזאי הציץ ומת כו' בן זומא הציץ ונפגע כו' רבי עקיבא נכנס בשלום ויצא בשלום. וידוע הדיוק בזה, דלכאורה, החילוק בין ר"ע לשאר הנכנסים לפרדס הי' רק בהיציאה, וא"כ, הול"ל שרבי עקיבא יצא בשלום, ולמה מוסיף גם שנכנס בשלום. וגם אינו מובן מהו הטעם שרק ר"ע יצא בשלום, משא"כ בן עזאי שהציץ ומת (ועד"ז בן זומא כו'), דלכאורה, הרי גם בן עזאי הי' במדריגה גבוהה מאד, כדאיתא במדרש²⁷ כשהי' בן עזאי יושב ושונה היתה אש מלהטת סביבו, שזה מורה על גודל עבודתו וגודל מדריגתו, ואעפ"כ הציץ ומת, ודוקא ר"ע יצא בשלום. אך הענין הוא, שהחילוק בין ר"ע לשאר הנכנסים לפרדס הי' גם בהכניסה, שאצל ר"ע היתה גם הכניסה בשלום, היינו, שבהרצוא הי' גם ענין השוב, ומשום זה היתה גם היציאה בשלום, משא"כ בהשאר שאצלם לא היתה הכניסה בשלום, כולל גם בן עזאי שהי' אצלו ענין הרצוא ללא שוב.

ויש להוסיף בזה בעומק יותר, שהענין דנכנס בשלום ויצא בשלום שהי' רק אצל ר"ע, קשור עם המובא בגמרא שם שאמר להם ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. והיינו, שבמאמר זה (כשאתם מגיעין כו') הבהיר (באָוואָרנט) ר"ע בתחילת הענין איך אפשר להיות נכנס בשלום ויצא בשלום, כדלקמן בארוכה.

ה) **ולהבין** זה יש להקדים תחילה ביאור כללות ענין הפרסאות, שבסדר השתלשלות, שזהו גם הענין דאבני שיש טהור, שמורה על ענין של הפסק (פרסא)²⁸, שזהו כללות ענין הפרסא להיות הפסק האור, ומצד זה נקראת ההמשכה שלאחרי הפרסא בשם שערות (או בשם לבושים), ועז"נ²⁹ מפני שיבה תקום והדרת פני זקן גו' (שיביה וזקן קשורים עם שערות). והענין בזה, כמבואר באו"ת להרב המגיד³⁰ על

28) ראה ד"ה וידבר אחרי מות תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסד). מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' צו. ועם הגהות וכו' — אוה"ת בשלה ע' תפ.
29) קדושים יט, לב.
30) מא, ב (בהוצאת קה"ת).

25) ראה סה"מ תרמ"ט שם ע' רנט ואילך.
וראה גם אוה"ת ויקרא ח"ב ע' תקמ. לקו"ש ח"ג ע' 988 ואילך. ובכ"מ.
26) חגיגה יד, ב. ירושלמי שם פ"ב ה"א.
27) ויק"ר פט"ז, ד.
28) ראה סה"מ תרמ"ט שם ע' רנט ואילך.
29) חגיגה יד, ב. ירושלמי שם פ"ב ה"א.
30) ויק"ר פט"ז, ד.

הפסוק, דהנה כתיב³¹ כתר לי זעיר, כתר הוא לשון המתנה, דהיינו כשאדם רוצה לומר לחבירו דבר, אומר לו המתין ואומר לך דבר, לפי שמחשבתו של אדם היא מחשבת (משוטטת) תמיד, וכשרוצה שיפנה חבירו מחשבתו כדי שישמענו, רוצה שיצמצם חבירו מחשבתו עד שיאמר דבריו. ובעת ההיא עולה המחשבה למעלה ממקומה, עד למקום הנקרא אפס. וזהו מפני שיבה (דהיינו חכמה) תקום, דהיינו קימת המחשבה והסתלקותה למדריגת האפס. ואח"כ אמרו והדרת פני זקן, דהנה, נודע שהזקן הוא מותר מוחין, והוא עד"מ לאב שיש לו בן והאב רוצה להבינו דבר חכמה, אך הבן אינו יכול להשיג החכמה ההיא מצד עומק המושג, ולכן צריך האב להבינו ע"י אותיות ושכל חדשים של משל, שבהם גנוזה החכמה העליונה, וע"י יבוא הבן להבנת החכמה העליונה, והיינו, שגם הבן יהי בבחינת זקן שקנה חכמה³² (דקאי גם על יניק וחכים)³³.

ויובן בפרטיות יותר ע"פ הביאור של אדמו"ר הזקן³⁴ במ"ש בספרי קבלה³⁵ שענין הדיקנא (זקן) ישנו בבחי' אריך אנפין, וכן בבחי' ז"א (זעיר אנפין), משא"כ בבחי' אבא אין ענין הדיקנא. והענין בזה, כדאיתא בלקו"ת שה"ש³⁶ בפירושו הכתוב מפני שיבה תקום גו', דמבואר בלק"ת מהאריז"ל³⁷ דמ"ש מפני שיבה תקום היינו בחינת דיקנא דא"א [ומבאר שם³⁸, שענין השיבה הוא משישים שנה³⁹ (והוא דלא כהגירסא שלנו במשנה⁴⁰, אלא כהגירסא (בן חמישים לזקנה) בן ששים לשיבה⁴¹), וטעם הדבר, כי למעלה בשית תיקונים ראשונים אין בהם שום גילוי כלל, ולכן, רק כשנעשה בן ששים שנה אזי מתחיל גילוי בחינת אריך, והדרת פני זקן היינו דיקנא דז"א (יניק וחכים, דעם היותו יניק, בחינת ז"א, מ"מ נקרא זקן לפי שקנה חכמת האב). ומסיים ויראת מאלקיך, שפי' בלק"ת

(37) טעמי המצוות להאריז"ל ס"פ קדושים.

(38) וראה גם ברכי יוסף לשו"ע יו"ד

סרמ"ד ס"א סק"ד. מנחת חינוך מצוה רנו סק"ג. וראה גם אנ"ק ח"ג ס"ע שכד ואילך. ח"ה ע' רלא ואילך. ועוד.

(39) להעיר, שבי"א ניסן השתא מלאו לכ"ק אדמו"ר שליט"א ששים שנה (המו"ל).

(40) באבות פ"ה מכ"ב (בן ששים לזקנה").

(41) ראה תקו"ז תכ"א (נו, א). מאורי אור מערכת ז אות לד.

(31) איוב לו, ב.

(32) קידושין לב, ב.

(33) ראה גם מאמרי אדה"ז: על מארז"ל ע' שנישנא; אתהלך לאזניא ע' קצ. לקו"ת בהעלותך ל, ג. סה"מ תר"ל ע' קסה.

(34) מאמרי אדה"ז תקס"ח ח"א ע' רה ואילך. וראה גם אוה"ת בראשית ח"ד תשפ, ב ואילך. סה"מ תרכ"ז ע' לא ואילך. תרנ"ד ע' סא ואילך (בשוה"ג). ד"ה עבדים היינו שנה זו פ"ג (לקמן ס"ע 304).

(35) זהר ח"ג פח, ב. ובמק"מ שם.

(36) יא, סע"א ואילך.

שם שהוא בחי' נוקבא, בחי' המלכות. וביאור הענין, דהנה, כללות ענין השערות מורה על המשכה נעלית ביותר, שאינה יכולה לבוא בדרך עילה ועלול, כי אם ע"י הפסק דוקא, דוגמת החיות שבשערות שהוא חיות מצומצם ביותר, שלכן גם כשחותך את השערות אינו מרגיש כאב, כי החיות שבשערות אינו דבוק ומיוחד במקורו, לפי שנמשך ע"י הפסק עצם הגולגולת. וזהו שאריך יש לו דיקנא, כי, בחי' אריך הו"ע הכתר, ובכללות יותר הו"ע עולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, וכדי שתהי' ההמשכה באצילות ה"ז ע"י הפסק הפרסא דוקא, וכדאייתא במק"א⁴² שהכתר עצמו נעשה פרסא, שזהו"ע דיקנא (שערות) דאריך. אבל לאחרי שההמשכה באה כבר בבחי' אבא, שזהו ראשית עולם אצילות⁴³, ונמשך בכל עולם האצילות, דאבא עילאה מקנא באצילות⁴⁴, הנה ההמשכה בעולם האצילות, עולם האחדות, היא בדרך עילה ועלול, ולא ע"י ההפסק דשערות, וזהו שאבא אין לו דיקנא. אמנם, ז"א יש לו דיקנא, דז"א הוא סוף עולמות הא"ס (סוף בחינת אצילות), כידוע⁴⁵ בענין כרוב אחד מקצה מזה⁴⁶, וממנו נמשך לעולמות בי"ע כמו שהם באצילות עד שנמשך אח"כ לבי"ע ממש ע"י בחי' המלכות, הנה המשכה זו היא ע"י הפסק השערות דוקא, שזהו"ע דיקנא דז"א. אלא שדיקנא דז"א נמשך מבחינת אבא דוקא, כנ"ל בפירוש זקן שקנה חכמה, כי, דיקנא דז"א הוא לצורך ההמשכה בבי"ע ע"י המלכות (שזהו"ע ויראת מאלקיה), ושורש המלכות הוא מהחכמה דוקא, כמאמר⁴⁷ אבא יסד ברתא, אלא שנמשך ע"י אמצעות הז"א.

ו) והנה כללות ענין ההמשכה מלמעלה למטה, ובפרט כשפעולת ההמשכה צריכה להיות ע"י פרסאות וצמצומים, הרי זה נעשה ע"י הרצוא מלמטה למעלה. ועל זה נאמר⁴⁸ כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם. והענין בזה⁴⁹, דהנה, יש בחינת אדם דבריאה וכללות

46 (תרומה כה, יט).
 47 זח"ג רמח, א. רנו, ב. רנח, א. תקו"ז תכ"א (סא, ב).
 48 משלי כז, יט.
 49 בהבא לקמן — ראה ד"ה וידבר גו' אחרי מות הנ"ל (המשך תער"ב שם ע' תתקס"ה ואילך). מאמרי אדה"ז תקס"ד ע' צד ואילך. ועם הגהות וכו' — אוה"ת בשלה ע' תעז ואילך.

42 פרדס שער הצחצחות פ"ו. נתבאר בד"ה וידבר גו' אחרי מות תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקס"ג).
 43 ראה עין חיים שער ג (שער סדר אצילות למהרח"ו) פ"א. שער מז (שער סדר אבי"ע) פ"ב. וראה סה"מ תרצ"ו ע' 119.
 44 כ"ה ברמ"ז לזח"ב רכ, ב. תו"א עה, א. ובכ"מ. וראה סה"מ תרצ"ו שם. וש"נ.
 45 תו"א ס"פ תרומה.

עולמות ב"ע, ויש בחינת אדם דאצילות, בחי' אדם שעל הכסא⁵⁰, ז"א דאצילות. ועז"נ שלב האדם לאדם הוא דוגמת כמים הפנים לפנים. דהנה, כמים הפנים לפנים היינו שכאשר האדם מסתכל במים אזי נראים פניו (של האדם המסתכל) במים. והוא מפני שהמים הם חומר זך וצלול ופשוט מכל גוונים, ולכן נראים בהם הפנים המסתכלים בהם. והיינו, שאין כאן ב' פנים מובדלים זמ"ז, הפנים של האדם המסתכל בהמים, והפנים שבמים, אלא הפנים הנראים הם הם הפנים של האדם בכל פרטיהם. ועוד זאת, שהפנים הנראים בהמים אינם דבר נבדל מהמים, ואפילו לא כדבר שנתהווה מן המים, שהרי פני האדם המסתכל בהמים אינם נקנים ונחקקים בהמים עצמם אפילו לא לפי שעה, ואין כאן אלא מים בלבד. והיינו, שאין זה אפילו כמו דגים שבים, שנחלקו בזה במשנה דמקוואות⁵¹ אם הם חוצצים, דיש דעה⁵² שאינם חוצצים מפני שהווייתם מן המים⁵³, ויש דעה שהם חוצצים, דאף שהווייתם מן המים, הרי מ"מ נעשו מציאות בהמים, אלא שזוהי מציאות הקשורה בהמים, שלכן כשפורשים מן הים מיד מתים⁵⁴. משא"כ בהענין דכמים הפנים גו' שאין כאן התהוות דבר כלל, אפילו לא התהוות דבר מן המים, כי אם מים בלבד. ועז"נ כן לב האדם לאדם, היינו, שפעולת עבודת האדם למטה בענין הרצוא לעורר את ההמשכה מאדם העליון שעל הכסא (ז"א דאצילות), היא כדמות הפנים הנראים בהמים (היינו שההמשכה היא כפי אופן הרצוא בכל הפרטים), כי, מאחר שעולם האצילות הוא שלא בערך לעולמות ב"ע שבאים באופן של הפסק כו' (שהרי עולם הבריאה הוא התחלה ונתינת מקום ליש ומציאות כו'), הרי הוא בדוגמת המים שהם פשוטים ואין להם גוון וציוור, שלכן נראים בהם הפנים המסתכלים.

וכן הוא למעלה יותר עד לפני הצמצום, ואפילו לפני עליית הרצון, שמשם צריכה להיות ההמשכה לאחר הצמצום, ה"ז נעשה ע"י העלאת מ"ן מיני' ובי' מהתענוג שיהי' במעשה התחתונים, שזהו"ע דנמלך בנשמותיהם של צדיקים⁵⁵, שע"ז נעשה הרצון דאנא אמלוך⁵⁶. ועז"נ כמים הפנים לפנים, שהמים הם פשוטים ואין בהם ציוור וגוון,

53) ראה חולין כז, ב.

54) ע"ז ג, ב.

55) ב"ר פ"ח, ז. רות רבה רפ"ב.

56) ראה לקו"ת נשא כא, ד. סהמ"צ

להצ"צ קע, ב. ובכ"מ.

50) ע"פ יחזקאל א, כו.

51) פ"ו מ"ז.

52) דעת רשב"ג במשנה שם. נתבאר

בסה"מ תרס"ב ע' שנב. ובכ"מ. וראה גם

לקו"ש ח"י"ז ע' 75 ובהערה 42 שם. הכ"ז ע'

245 ובהערה 45 שם.

והפנים הנראים בהמים (שאינם מהות דבר בפ"ע, גם לא כדבר המתהווה מן המים, אלא הם המים עצמם) נעשים מצד פני המסתכל, והיינו, שאוא"ס הוא בתכלית הפשיטות האמיתית, ולא שייך בו שום רצון כו', ופעולת הרצון אינה אלא מצד ההמלכה בנשמותיהם של צדיקים (פני המסתכל). ואף שגם קודם ענין ההמלכה ישנו כבר התעוררות הרצון, שהרי הסדר הוא שתחילה ישנו הענין דכי חפץ חסד⁵⁷, שהוא בתכלית ההעלם, ותחילת התעוררות הרצון הוא הרצון להיטיב⁵⁸, ורק לאח"ז שייך ענין ההמלכה, נמלך בנשמותיהם של צדיקים, שזהו"ע פני המסתכל, ולאח"ז נעשים הפנים בהמים, שזהו"ע הרצון דאנא אמלוך, מ"מ, ידוע שענין ההמלכה הוא לא באופן שהרצון להיטיב ישנו גם אם ע"י ההמלכה יוחלט שלא לעשות כן (אם זה שנמלכים עמו יאמר לאו ח"ו), אלא ההמלכה היא באופן שאם יוחלט על לאו, יהי' זה כאילו לא נתעורר כלל ברצון להיטיב. וכיון שגם התעוררות הרצון להטיב תלוי' בהמלכה, נמצא, שההחלט שע"י ההמלכה הוא כמו תחילת התעוררות הרצון. ויתירה מזה בעומק יותר, שעצם הענין דנמלך בנשמותיהם של צדיקים (היינו שדבריו של זה שנמלכים עמו יקבעו ויחליטו את התעוררות הרצון), מורה שזה שנמלכים עמו הוא למעלה ובעומק יותר מהנמלך עצמו. והיינו, דאף סדר ההתגלות הוא שההמלכה היא לאחרי עליית הרצון להיטיב, מ"מ, בהעלם ובמקור (כפי ששייך לומר ענין זה לפני הצמצום) עומדים נשמותיהם של צדיקים (שבהם נמלך) למעלה מהרצון להיטיב, ולמעלה אפילו מהענין דכי חפץ חסד הוא, שלכן יכולים הם להחליט איך יהי' הרצון להיטיב, אם יבוא בגילוי עד לרצון דאנא אמלוך, או ח"ו לאו, עד שיהי' כאילו לא הי' מעולם. ונמצא, שכללות ענין הרצון להיטיב עד להרצון דאנא אמלוך, שבו נכלל כל סדר השתלשלות לאחר הצמצום עד למטה מטה, שזהו"ע דשיער בעצמו בכח כל מה שעתיד להיות בפועל, הי"ז בדוגמת הפנים שנעשים בהמים מצד פני המסתכל, היינו, שעלה במחשבה התענוג מעבודתם של ישראל (ישראל עלו במחשבה⁵⁹), שזהו"ע דנמלך בנשמותיהם של צדיקים.

ז) ועל זה אמר רבי עקיבא כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים. והענין בזה, שאבני שיש טהור קאי על הפרסא דכתור שבין אוא"ס המאציל אל הנאצלים, דאף שזהו"ע של פרסא

59) ב"ר פ"א, ד.

57) מיכה ז, יח.
58) ראה ע"ח שער הכללים בתחלתו.

(שענינה הפסק כו'), שלכן נקרא בשם אבנים דכתיב בהו⁶⁰ אבנים שחקו מים, שיש בהם מים אבל הם בהעלם והסתר גדול, ויש צורך בהשתדלות ויגיעה כדי לגלות את יסוד המים שבהם, מ"מ, אינם אבנים סתם, אלא אבני שיש טהור, שנראים לעין הרואה כמו מים, כדאיתא בגמרא בבא בתרא⁶¹ לגבי בנין הורדוס באבני שיש, דמיחזי כי אידוותא דימא (גלי הים). וזהו שאמר ר"ע כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור, אל תאמרו מים מים, כמבואר בכתבי האריז"ל⁶² שעיקר אזהרתו היתה שלא יאמרו ב' פעמים מים, כי אינם ב' מיני מים אלא מים אחד הם, והיינו, שאין חילוק בין מים העליונים שלמעלה מהפרסא למים תחתונים שלמטה מהפרסא, כיון שפרסה זו אינה אלא כמים הפנים לפנים, שמצד פשיטות המים דלמעלה (שהם למעלה אפילו מהרצון להיטיב), נראים בהם פני המסתכל, נשמותיהם של צדיקים שעלו במחשבה, באופן שאינם דבר נבדל מהמים, אפילו לא כמו דבר שמתהווה מן המים, אלא הם המים עצמם. ובאופן כזה צ"ל תנועת הרצוא בעבודת האדם, שאינו חפץ בהרצוא מצד עצמו, אלא באופן דכמים הפנים לפנים, כמו הפנים שנראים במים שאינם מציאות לעצמם, אפילו לא כדגים שבים שהווייתם מן המים, אלא כל מציאותם היא מציאות המים, וכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם, עד לאדם התחתון כו'. ומצד זה נעשה הרצוא באופן שלאחריו ישנו ענין השוב, דכיון שבסדר השתלשלות הרצון הוא שתהי' הדירה בתחתונים עד למטה בעולם העשי' הגשמי והחומרי, הרי כן הוא, כמים הפנים לפנים, גם לפני הצמצום, בהדרגא דנמלך בנשמותיהם של צדיקים, וישראל עלו במחשבה.

וזהו שר"ע דוקא נכנס בשלום ויצא בשלום, כפי שמבואר בהמאמר⁶³ שגם הרצוא שלו הי' בשלום, היינו, שגם בהרצוא הי' בחי' השוב בכדי שיוכל להיות אח"כ השוב. ויש להוסיף בהדיוק דשלום דוקא, שלום ענינו חיבור שתי קצוות⁶⁴, מהקצה היותר תחתון עד להקצה היותר עליון (וגם מה שלמטה מקצה ולמעלה מקצה כו'), ושלום הוא כלי ברכתו של הקב"ה⁶⁵, ברכה דייקא, שענינה המשכה מלמעלה למטה, ובזה גופא לא מספיק ענין הברכה בלבד, אלא צ"ל גם עניית אמן,

להאריז"ל לחגיגה יד, ב.

(63) סה"מ תרמ"ט שם ע' רנט ואילך.

(64) ראה לקו"ת נשא כז, א.

(65) מס' עוקצין בסופה.

(60) איוב יד, יט.

(61) ד, א (ובפרש"י).

(62) הובא באוה"ת בשלח שם (ע' תפ)

ובד"ה וידבר גו' אחרי מות הנ"ל (המשך
תער"ב שם ע' תתקסד). וראה לקוטי הש"ס

כמארז"ל⁶⁶ גדול העונה אמן יותר מן המברך, תדע שהרי גוליירין (חלשין) מתגרין במלחמה וגבורין נוצחין, היינו, שהברכה (המשכה מלמעלה למטה) אינה אלא התחלת המלחמה, ולאח"ז צ"ל ענין הנצחון ע"י הגבורים, וכמבואר בארוכה בהמאמרים דיום ההילולא⁶⁷ בענין מדת הנצח, שבשביל נצחון המלחמה פותחים ונותנים את האוצרות היקרים של המלכים, אוצרותיו ואוצרות אבותיו, שעד עתה היו כמוסים וחתומים מעין כל רואה, ועתה מבזבזים אותם כדי לנצח במלחמה, שכל זה שייך דוקא במקום שיש מנגד, היינו, מטה מטה ביותר, ודוקא שם מתגלים הענינים הנעלים ביותר. וענין זה (נכנס בשלום ויצא בשלום) ה' אצל ר"ע דוקא שאמר כשאתם מגיעין אצל אבני שיש טהור אל תאמרו מים מים, היינו, שענין זה נעשה עי"ז שהרצוא אינו מצד עצמו, אלא כמים הפנים לפנים, כנ"ל בארוכה.

ח) **ועפ"ז יובן**⁶⁸ ענין שני בני אהרן דכתיב בהו בקרבכם לפני הוי' וימותו, ואיתא במדרש שנכנסו לפני ולפנים, ומבואר בזה שעבודתם היתה באהבה בתענוגים, שזהו"ע הרצוא באופן הכי נעלה, ועד שבגלל זה ה' משה סבור שהם גדולים ומקודשים יותר ממנו ומאהרן. אמנם, הרצוא שלהם ה' רצוא דתהו שלא נרגש בו השוב, וזהו שנכנסו לפני ולפנים, מבלי לחשוב אודות היציאה. והיינו, שהרצוא ה' באופן שנרגש בהרצוא המציאות שלהם, כמבואר בתניא⁶⁹ שאפילו צדיק גמור עובד ה' באהבה בתענוגים הרי הוא דבר בפני עצמו, יש מי שאוהב⁷⁰, אלא שענין הישות הוא רק כפי ששייך באהבה בתענוגים, שזהו בדוגמת דבר המתהווה מן המים, אבל אעפ"כ נעשה בהמים התהוות בפני עצמה. וזהו כללות הענין דבקרבכם לפני הוי' וימותו, שלא נרגש אצלם הענין דכמים הפנים לפנים, שאין כאן מציאות של התהוות כלל, אפילו לא כדבר המתהווה מן המים, כי אם מים העליונים בלבד. וזהו גם תוכן שאר הדעות שנימנו במדרש (כנ"ל ס"א), דהנה, ההמשכה מהבחי' דכמים הפנים לפנים נעשית ע"י לבושי התומ"צ, וזהו שמחוסרי בגדים נכנסו, שלא היו מונחים בענין זה. וכללות הענין דקיום התומ"צ (שעל ידם

68) ראה גם ד"ה וידבר גו' אחרי מות תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך); סד"ה הנ"ל תער"ב (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסו).
69) פל"ה (מד, א"ב).
70) תו"א בהוספות ויקהל קיד, ד. ובכ"מ.

66) ברכות נג, ב. נתבאר במאמר שלאח"ז (לקמן ע' 274 ואילך).
67) ד"ה באתי לגני הישי"ת פ"א (סה"מ הישי"ת ע' 132).
68) ראה גם ד"ה וידבר גו' אחרי מות תרמ"ט (סה"מ תרמ"ט ע' רנט ואילך); סד"ה הנ"ל תער"ב (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקסו).
69) פל"ה (מד, א"ב).
70) תו"א בהוספות ויקהל קיד, ד. ובכ"מ.

ממשיכים מהבחי' דכמים הפנים לפנים) נעשה ע"י ההתחברות דגוף ונשמה, כולל גם הענין דלא לתוהו בראה לשבת יצרה, שהו"ע פרי' ורבי', וזהו שלא נשאו נשים ולא ילדו בנים. ועז"נ⁷¹ וידבר הוי' אל משה אחרי מות שני בני אהרן בקרבכם לפני ה' וימותו דבר אל אהרן אחיך ואל יבוא בכל עת אל הקודש גו' בזאת יבוא אהרן אל הקודש, בזאת דייקא, דקאי על יראת ה'⁷², דא תרעא לאעלאה⁷³, היינו, שצ"ל ענין היראה והביטול דוקא, יראתו קודמת לחכמתו⁷⁴, ואז תהי' הכניסה אל הקודש פנימה באופן שתהי' גם היציאה בשלום, בשלום דייקא, שהוא כלי מחזיק ברכה להיות ההמשכה מלמעלה למטה דוקא, וכמו כניסתו של כהן גדול לפני ולפנים, שבצאתו מן הקודש הי' תפלתו בנוגע לפרנסת עמך ישראל⁷⁵, בעולם הזה למטה מעשרה טפחים.

ט) ויש לקשר כהנ"ל עם מ"ש⁷⁶ מקצה הארץ אליך אקרא וגו' ישב עולם לפני אלקים. והענין בזה, דמקצה הארץ הוא הקצה היותר תחתון שישנו בארץ הלזו הגשמית והחומרית. ומשם (מקצה הארץ) אליך אקרא, שהו"ע הרצוא עד לתכלית העילוי, אליך אקרא, אליך דייקא, דקאי על העצמות, ע"ד שמפרש אדמו"ר הזקן⁷⁷ במ"ש⁷⁸ בכל קראנו אליו, אליו ולא למדותיו⁷⁹, שאליו קאי על העצמות (בדוגמת חיבור ב' הקצוות שבענין השלום). ולאח"ז ישנה גם ההמשכה, ענין השוב, שזהו מ"ש ישב עולם לפני אלקים, דקאי על ההמשכה מדרגא שלמעלה מסדר השתלשלות, לפני אלקים, לפני הצמצום (שזהו האופן היותר נעלה שישנו בשם אלקים), להיות ישב עולם, היינו, שתהי' ההמשכה בכל סדר ההשתלשלות עד למטה מטה, בעולם מלשון העלם והסתרה⁸⁰, ובאופן של התיישבות (ישב דייקא), לשבת יצרה. וענין זה קשור גם עם המובא בהמאמר⁸¹ מ"ש אדמו"ר האמצעי⁸² בענין נו"ן פשוטה שבפסוק⁸³ וכו תדבקון, דהנה, נו"ן פשוטה מורה על ההמשכה למטה מטה, וכפי שמבאר

77) הובא באג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' קמד. הועתק ב"היום יום" יא תשרי. וראה תו"מ ח"ל ע' 8 ; 20 ; 39.

78) ואתחנן ד, ז.

79) ספרי הובא בפרדס שער לב פ"ב.

80) לקו"ת שלח לו, ד. עקב יג, ג. ובכ"מ.

81) סה"מ תרמ"ט שם ע' רנט.

82) בד"ה אחרי ה"א תלכו (שערי תשובה

ח"א מז, א ואילך).

83) פ' ראה יג, ה.

71) אחרי שם, א"ג. וראה אוה"ת אחרי ס"ע תקמד ואילך.

72) ראה זח"ג נו, ריש ע"ב.

73) ראה סה"מ תרפ"ט ע' 122 ובהערה

77.

74) אבות פ"ג מ"ט.

75) יומא נג, ב.

76) תהלים סא, ג"ח. — הקאפיטל

שמתחילים לומר ב"א ניסן השתא (ראה

סה"מ י"א ניסן ח"א ע' 1 ואילך).

שם שזהו גם למטה ממדריגות הקדושה. והנו"ן פשוטה נכתבה דוקא בהדרגא היותר נעלית, ובו תדבקון, שבאה לאחרי כל פרטי הדרגות בעבודה שנימנו בכתוב לפנ"ז, אחרי הוי' אליקים תלכו וגו' עד ואותו תעבודו, ולאח"ז מוסיף ובו תדבקון, שזהו"ע המס"נ בדרגא הכי נעלית, למעלה גם מהמס"נ דשמו"ע, ודוקא משם באה הנו"ן פשוטה שמורה על המשכה למטה מטה באופן די שב עולם, שגם בעולם מלשון העלם והסתר ה"ז נמשך באופן של התיישבות. וכן הוא גם בפסוק מפני שיבה תקום גו' (כנ"ל ס"ה), כפי שמבאר הצ"צ בלקו"ת שה"ש³⁶, שלאחרי שאומר ויראת מאלקיך, דקאי על ספירת המלכות, שהיא הדרגא היותר תחתונה, אזי סיום הפסוק הוא אני הוי', וידוע⁸⁴ שבכל מקום שנאמר אני הוי' ה"ז מורה על עצמות ומהות.

וזהו גם מש"נ⁸⁵ ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור, שזהו"ע של הוספה, כדעת חכמים זכה מוסיפין לו⁸⁶, וכמבואר בתוס'⁸⁷ דאף שאמרו⁸⁸ בני חיי ומזוני לא בזכותא תליא מילתא אלא במזלא תליא מילתא, מ"מ, זכות גדול מועיל שיהי' ענין של הוספה. וצריך להבין, איך שייך זכות גדול יותר מהמזל דישאל, שעל זה אמרו⁸⁹ אין מזל לישראל, שבחי' אין הוא המזל דישאל⁹⁰. אך הענין יובן ע"פ משנת"ל בענין כמים הפנים לפנים, שזהו"ע שלמעלה אפילו מדבר המתהווה מן המים, אלא באופן שישנה רק מציאות המים, ובהם נראים פני המסתכל בכל הפרטים. ומשם יכול להיות ענין של הוספה בימי מלך (ימים על ימי מלך תוסיף), דכל ישראל מלכים הם⁹¹, למעלה מהמזל ולמעלה מהזכות — מבחי' לפני אליקים, כמים הפנים, שזהו בחי' המים שהם בתכלית הפשיטות, שאין בהם ציור כלל, עצמות ומהות. וזהו גם מה שמביא כ"ק מו"ח אדמו"ר מדברי אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע²³, שתורת החסידות [שעלי' מסר אדמו"ר הזקן את נפשו²³, ואמר שהיא שייכת לכל אחד ואחת מבנ"י⁹²] שטעלט אַוועק אַ חסיד פנים אל פנים צו עצמות א"ס. ומשם

84) ראה לקו"ת שלח מז, ג. אוה"ת שם	אין שבת קנו, א.
(כרך ה) ע' איתרט. לקו"ת בהר מד, ב. אוה"ת	88) מו"ק כת, א.
שם (כרך ג) ס"ע תתקיב ואילך. מאמרי	89) שבת שם.
אדה"ז תקס"ח ח"א ע' קסא. אוה"ת אמור	90) לקו"ת ר"פ האזינו. ובכ"מ.
(כרך ג) ע' תתלט. ועוד.	91) תקו"ז בהקדמה (א, ב). וראה שבת
85) תהלים סא, ז.	סד, א. וש"נ.
86) יבמות נ, רע"א.	92) ראה ספר השיחות תרפ"ט ע' 72.
87) ד"ה מוסיפין שם. וראה גם תוד"ה	וש"נ.

ממשיכים להיות ישב עולם, למטה מעשרה טפחים, ובאופן דימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דור ודור, עד לדרא דמלכא משיחא [ע"ד פירוש התרגום במ"ש⁹³ מלחמה להוי' בעמלק מדור דור], והיינו, שע"י פנימיות התורה שנתגלתה בתורת החסידות נעשית המשכת העצמות להיות הגאולה האמיתית והשלימה, בחסד וברחמים, בטוב הנראה והנגלה, ובעגלא דידין, בדור זה, דרא דמלכא משיחא, יבוא ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו.

